

Inhoud:

- Abcoude en Baambrugge. Samen door één deur?
- Met Ons Beiden Aangepakt – M.O.B.A. - MOBA 50 jaar zuivelbereiding in Baambrugge.
- Het kunstwerk van ... Op een bankje van Thijl Wijdeveld

De Angstelkroniek is een uitgave van de Historische Kring Abcoude – Baambrugge en verschijnt tweemaal per jaar.

Contributie:

lidmaatschap € 15,- per jaar
 Losse nummers: € 7,50
 NL79RABO 0300 5529 39
 ISSN: 1569-6146
 ANBNr 8165 89 550

Redactie:

H. Hoogenhout
 Toertocht 15
 1396 LG Baambrugge
harhoog@hetnet.nl
 tel. 0294 – 29 19 75

Redaktiesecretariaat en eindredactie

W.W. Timmer
 Achter de Kerken 40
 1391 LP Abcoude
 tel. 0294 - 28 4446
Wtimmer1@cs.com

Website:

<http://historischekringabcoude-baambrugge.nl/>

Van de redactie

Het was me het wintertje wel. Sneeuw, natuurijs en gladde wegen, bijna begripen uit een ver verleden. Begin januari, eind februari en begin maart konden de autobezitters hun voorruit nog eens krabben vanwege nachtvorst. Maar dat was het dan ook wel. Gelukkig heeft de winter niet zoveel invloed op onze Historische Kring. De goed bezochte najaarslezing door dhr. Peter van Golen in de Vijf Bogen met als onderwerp *Van bagger tot turf* had op 11 november geen hinder van de bovengenoemde klimaatfenomenen.

Midden januari is gestart met de ontruiming van ons Depot in het Fort Abcoude dat per 1 november 2016 leeg moet worden opgeleverd. De verzameling documentatiemateriaal, afbeeldingen en voorwerpen wordt geleidelijk overgebracht naar het bedrijfsgebouw van Studio Pepstenten en Podiumverhuur op de Hollandse Kade.

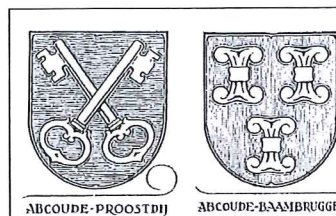
Het is gelukt om in dit nummer weer eens wat aandacht te schenken aan onze mede-dorpskern Baambrugge. Een integraal onderdeel van onze vereniging en genoemd in onze naam! De melkfabriek MOBA was de grootste werkgever in de toenmalige gemeente Abcoude!

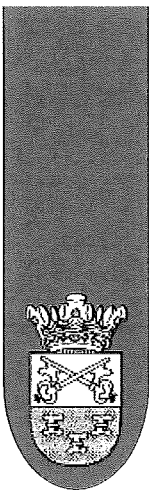
De houding van de Baambruggers in de lange geschiedenis van samenvoeging, wordt in het artikel Samen door één deur beschreven. Interessant is de demografische beschrijving van onze beide dorpen.

Samen door één deur?

Met Ons Beiden Aangepakt

In dit nummer:

Mevr. Marijke Carasso gaat verder met de beschrijving van de kunst in de openbare ruimte. Ditmaal een fraai beeld dat u tegenkomt op weg naar het station. Een goed bericht is dat de “buitenbeelden” zullen worden voorzien van, hopelijk vandaal-bestendige, informatiebordjes.

Mevrouw Marie Thérèse Hogervorst attendeerde op een onjuist onderschrift in de *Angstelkroniek* 44 op pag. 632. Wij schreven daar 't *Markvelt: hoek Willem van Abcoude*laan. Iemand die haar jeugd in de Theodoruslaan heeft doorgebracht ziet dat de opname is gemaakt vanaf de rotonde aan het eind van “de parkeerplaatsen”. De straat links is dus de Theodorus de Leeuwlaan!

Tot slot nog een ontboezeming van uw auteur en eindredacteur. Het getal der jaren gaat drukken. De energie om ons periodiek gevuld en tijdig van de drukpers te krijgen wordt steeds meer een last. Al sinds enige jaren ben ik op zoek naar opvolgers, maar helaas nog steeds zonder resultaat.

Bij het schrijven put ik niet alleen uit archief- en literatuuronderzoek, maar ook uit mijn eigen documentatie-materiaal zoals boeken, krantenknipsels en afbeeldingen. De aard van dit materiaal is van dien aard dat het niet geschikt is voor een archief. Het zou zich uitstekend lenen voor een opvolger of liefhebber van ons plaatselijk verleden om op voort te bouwen.

Wie pakt de handschoen op?

Maar kop op! We zijn al weer bezig met de voorbereidingen voor het najaarsnummer van de *Angstelkroniek*.

Abcoude en Baambrugge.

Samen door één deur?

De gemeente Abcoude, die in 2010 fuseerde met De Ronde Venen, is eerder ontstaan uit een samenvoegen van de gemeenten Abcoude-Baambrugge en Abcoude-Proostdij.

Vanaf de Napoleontische tijd zijn er vele pogingen gedaan om tot één gemeente Abcoude te komen. De oudere lezers zullen ongetwijfeld nog weten dat de voormalige gemeente Abcoude in 1941 ontstond uit de hiervoor genoemde gemeenten.

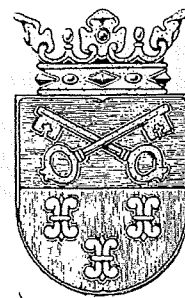
U kunt de gehele geschiedenis hiervan lezen in het boek *Abcoude en Baambrugge 900 jaar* waarin Ruud Stokvis het hoofdstuk *Van twee gemeenten één* voor zijn rekening nam.

Onlangs vonden wij correspondentie waarin weer eens de argumenten voor het samengaan bij het hogere bestuur werden aangekaart. Het geeft een aardig zicht op de samenstelling van de beide gemeenten.

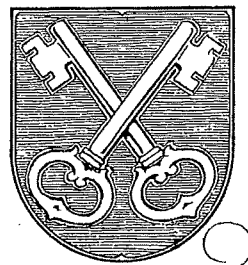
In 1908 werd de Vereeniging "Abcoude's Belang" te Abcoude opgericht. Het doel was duidelijk gericht *op de behartiging van de algemeene belangen van het dorp Abcoude en haare inwoners*. Het bestuur van de Vereeniging zet in 1921 het een en ander voor de minister van Binnenlandse zaken nog eens als volgt op een rijtje:

"Dat van de zijde van de gemeente Abcoude Baambrugge (Abc Ba) tegen het ontwerp tot vereeniging van beide gemeenten bezwaar is gemaakt, hoofdzakelijk gegrond op het verschil in aard, karakter en levensopvatting van de bevolking der beide gemeenten en o.a. dat Abcoude Baambrugge haar landelijk karakter wenscht te bewaren tegenover Abcoude Proostdij met hare steedsche neigingen. Dat bedoelde verschil, hetwelk volgens Abcoude Baambrugge onoverkomelijke bezwaren voor eene vereeniging van beide gemeenten met zich zou brengen, in werkelijkheid niet bestaat, hetgeen adressante hieronder hoopt aan te toonen.

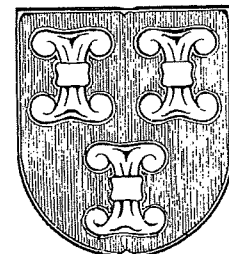
Dat, indien zulk een verschil in werkelijkheid bestond, zich dat het eerst zou afspiegelen in de samenstelling van beide gemeenteraden.

ABCOUDE

ABCOUDE-PROOSTDIJ

ABCOUDE-BAAMBRUGGE

Dat
de

gemeenteraad van Abcoude Baambrugge is samengesteld uit de navolgende leden:

- C.P. de Groot	veehouder
- G.J. van Schaick	veehouder
- A. Schoenmaker	veehouder
- J.G.Th. Grevenstuk	calligraaf
- G.A. Moen	oud-bakker
- H.A. Hamerslag	koopman
- R. Meijer	klompenmaker

En de gemeenteraad van Abcoude Proostdij

- A.M. Koopmanschap	werkman
- J.M. van den Bosch	veehouder
- H. Schoonhoven	veehouder
- W.P. Kuiper	schipper
- J. van Hulsen	oud-veehouder
- B. de Pijper	veehouder
- G. van Schaick	veehouder

Dat de gemeenteraad van Abcoude Baambrugge zoo is samengesteld uit drie veehouders, en vier burgerlijken en die van Abcoude Proostdij uit vier veehouders, een oud-veehouder en twee burgerlijken, waaruit onmiddellijk voortvloeit, dat de gemeenteraad van Abcoude Proostdij uit zijnen aard meer landelijke neigingen zal hebben, dan die van Abcoude Baambrugge.

Dat de samenstelling der bevolking zelf van beide gemeenten niet veel verschil oplevert, hetgeen blijkt uit den hieronder staande staat:

	Abcoude Baambrugge	Abcoude Proostdij
01. Boeren	17 %	14 %
02. Rustende boeren	5 %	5 %

03. Bedrijfsburgers	21 %	20 %
04. Rustende burgers	16 %	9 %
05. Ambtelijke burgers	6 %	4½ %
06. Vreemdelingen (forensen)	½ %	2 %
07. Vreemdelingen rustend	½ %	½ %
08. Dorpelingen (forensen)	3 %	4 %
09. Arbeiders (landarbeiders)	15 %	20 %
10. Arbeider (ambtelijk)	4 %	4 %
11. Arbeiders (dorpsarbeiders)	9 %	12 %
12. Arbeiders (stads-en omgeving)	1 %	5 %

Dat de aard der bevolking van de beide dorpen Abcoude en Baambrugge eveneens niet veel verschilt hetgeen uit onderstaand staatje blijkt:

	Abcoude	Baambrugge
Boeren	19 %	24 %
Burgers	46 %	37½ %
Arbeiders	35 %	38½ %

Dat uit eenige hierbij als bijlage gevoegde prentbriefkaarten zowel van het dorp Baambrugge als van het dorp Abcoude (waaronder is begrepen wijk A van Abcoude Baambrugge) aan Uwe Excellentie zal blijken, dat beide dorpen wat den bouw hunner huizen aangaat, ook voorzoover het de “steedschheid” of “landelijkheid” betreft, niet veel onderscheid opleveren, al zal het dorp Abcoude, omdat het grooter is dan het dorp Baambrugge meer “steedsch” lijken.

Dat indien er sprake kon zijn van een stedelijk gedeelte in dorp Abcoude, wijk A van Abcoude Baambrugge zeer zeker daarop het meeste aanspraak zou kunnen maken, en de gemeente Abcoude Baambrugge juist dat gedeelte niet wil prijs geven, zooals hierna zal blijken bij het destijds door de Heer Grevenstuk in de Raad ter sprake gebrachte.

Dat door de Commissie (voor Abcoude Baambrugge) bedoeld in art. 131 der gemeentewet, bij haar advies als bijlage is gevoegd een opstel van het raadslid J.G.Th. Grevenstuk (wonende in het dorp Baambrugge), waarbij z.E.A. z.g. aan de hand der geschiedenis tracht aan te toonen, dat steeds een zekere animositeit heeft bestaan tusschen de bewoners van Abcoude en Baambrugge.

Dat dit opstel van de heer Grevenstuk zeer tendentieus is, blijkt geeft van kortzichtigheid en onoprechtheid, alleen ten doel heeft de Autoriteiten in dit opzicht te misleiden en

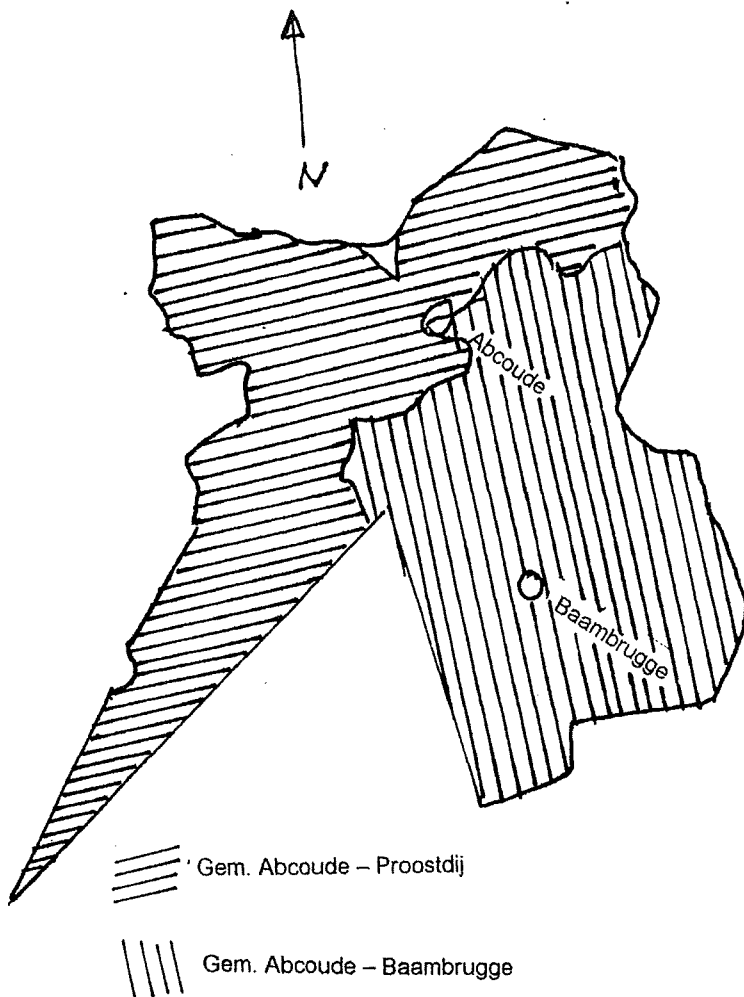
hem uit de pen is gevloeid tengevolge van een zekere angst, dat de macht van het dorp Baambrugge, in de gemeenteraad, in die van het grotere Abcoude zal ondergaan.

Dat die animositeit tusschen de Baambruggers en Abcoudenaren in het dagelijkse leven niet bestaat, moge o.a. blijken uit het feit dat de neringdoenden uit het dorp Baambrugge geregeld hunne waren leveren aan inwoners van het dorp Abcoude en over en weder zeer gemoedelijk zaken worden gedaan, dat die neringdoenden in Baambrugge en Abcoude onderling de prijzen hunner waren regelen (a.h.w. een kleine trust vormen), de forensen van beide dorpen elken dag zeer vriendschappelijk in den trein met elkander omgaan, inwoners van het dorp Baambrugge leden en geregelde bezoekers zijn van de sociëteit te Abcoude enz, dat de kiesvereeningen in beide dorpen zowel voor Abcoude Baambrugge als voor Abcoude Proostdij dezelfde zijn en onder dezelfde besturen staan, hetgeen zeker niet het geval zou zijn indien eenige animositeit tusschen de bewoners van beide dorpen bestond.

Dat het juist de heer J.G.Th. Grevenstuk was, die door zijn peroratie in de gemeenteraad van Abcoude Baambrugge van 22 juli 1916 de eersten stoot gaf tot de hernieuwde actie tot vereniging van beide gemeenten.

Dat toch genoemd raadslid in bedoelde raadszitting voorstelde wijk A van Abcoude Baambrugge te voegen bij Abcoude Proostdij, ten einde het dorp Abcoude tot ééne gemeente te vereenigen, waartegen de eveneens in het dorp Baambrugge wonende raadsleden zich hebben verzet, tengevolge waarvan de heer Grevenstuk zijn voorstel introk en geheel in de schoot der Baambrugsche fractie terugkwam. Dat inwoners van wijk A van Abcoude Baambrugge met die van Abcoude Proostdij toen hebben verzocht met elkander te mogen worden vereenigd, doch ook, dat bij een ander request de inwoners van wijk A met die van B en C van Abcoude Baambrugge hebben verzocht niet van elkander te worden gescheiden. Dat die beide verzoekschriften alleen konden worden beschouwd als een bewijs van de door de inwoners van de dorpen Abcoude en Baambrugge gevoelde saamhoorigheid, waaraan alleen kon worden voldaan door vereeniging van beide gemeenten.

Dat aan adressant evenwel de inconsequentie der gestie van de Baambruggers is opgeval-

Een deel van Abcoude, wijk A, behoorde tot Abcoude Baambrugge, De scheidslijn liep dwars door het dorp.

len; immers bij de verkiezing van de commissie bedoeld in art. 131 der gemeentewet hebben zij propaganda gemaakt tegen vereeniging van beide gemeenten, terwijl zij bij vernomen geruchten thans te Uwent bij monde van den Heer Middelberg en anderen, die evenwel niet voldoende op de hoogte van den toestand zijn, propaganda hebben gemaakt voor eene scheiding tusschen de dorpen Abcoude en Baambrugge.

Dat, zooals aan Uwe Excellentie bekend is, de grenzen der beide gemeenten op een zeer grillige wijze loopen door het dorp Abcoude, hetgeen hierbij nogmaals wordt gestaafd door een als bijlage overlegde kaart van beide gemeenten, alsmede door een tweede serie prentbriefkaarten van de kom van het dorp Abcoude, waarop die grenzen met roode strepen zijn aangegeven.

Dat het eigenaardige gevolg van de grensregeling tusschen Abcoude Baambrugge en Abcoude Proostdij ten overvloede nog onlangs bleek bij het aanwijzen van onderhoudsplichtigen van een gedeelte van de landweg tusschen Abcoude en Baambrugge

genaamd "de Horn": de gemeenteraad van Abcoude Baambrugge wilde voor een bepaald gedeelte van dien weg een onderhoudsplichtige aanwijzen, doch naderhand rees het vermoeden, dat men daartoe wel eens niet gerechtigd kon zijn, omdat de raad dier gemeente niet met zekerheid wist aan te geven of dat gedeelte weg wel behoorde tot het grondgebied van Abcoude Baambrugge; immers men wist niet nauwkeurig waar de grens der gemeente lag. Terwijl daarna in maart 1921 bij eene grensbepaling door den landmeter bleekdat bedoeld gedeelte weg behoorde tot het gebied van Abcoude Proostdij! Dat behalve in 1920, reeds in de jaren 1846, 1853 en 1860 pogingen zijn aangevend tot vereeniging van beide gemeenten, waarvan die in het jaar 1860 eveneens reeds in een vergevorderd stadium verkeerden.

Dat hieruit dubbelzinnig blijkt de urgentie van de vereeniging van de gemeenten Abcoude Baambrugge en Abcoude Proostdij; immers reeds ongeveer tachtig jaar geleden voelden de inwoners der gemeenten reeds daaraan behoefte, doch steeds hebben de Baambruggers uit vrees voor verlies van de hegemonie in den Raad dit weten te vrijdelen.

Reden waarom adressante Uwe Excellentie eerbiedig verzoekt het thans door de Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht aangegeven ontwerp tot wet worde verheven.

't Welk doende. Het bestuur der Vereeniging "Abcoude's Belang": Namens hetzelfde
D. de Koning, Voorzitter

J. Trouw, Secretaris

G. van Riemsdijk, Penningmeester

Abcoude 8 juli 1921"

Het zou nog twintig jaar duren voordat wijk A officieel bij het dorp Abcoude werd gerekend.

Bijna zeventig jaar later werden de beide dorpen "gereduceerd" tot een van de zeven dorpskernen van de gemeente De Ronde Venen. Sic transit gloria.

BRONNEN: RHC VECHT EN VENEN – ABCOUDE INV. 2893

Wim Timmer

Wtimmer1&cs.com

Met Ons Beiden Aangepakt – M.O.B.A. - MOBA

50 jaar zuivelbereiding in Baambrugge.

Dit jaar is het honderd jaar geleden dat er twee melkfabrieken in de regio Abcoude Baambrugge werden opgericht. De ene, AMSTA genaamd, in de gemeente Ouder-Amstel bij de Abcouder Meer en de andere, de MOBA genaamd, in Baambrugge. Bij deze laatste zullen we stilstaan.

Zuivelproductie in het verleden

Al in de 18e en 19e eeuw was de weidegrond ten zuiden en zuidwesten van Amsterdam beter dan ten noorden van deze stad. De afzetmogelijkheden van melk werden echter beperkt door de houdbaarheid van melk. Weersgesteldheid en het transportmiddel waren de beperking; het maximum debiet lag bij 1 ½ uur gaans ofwel ca. 10 km. De melk werd daarom vooral gebruikt voor het maken van boter en kaas. De zogenoemde consumptiemelkers brachten melk per schuit of as naar de markt in Amsterdam. Daar kochten de melkslijters in.

Melk werd vanwege de beperkte houdbaarheid niet veel gedronken. Volwassenen dronken melk eigenlijk alleen in de vorm van gekookte dranken zoals koffie, chocola, anijs of maakten er pap mee.

Met de komst van de spoorwegen en de verbeterde koeltechnieken werd het afzetgebied van melk in het laatste kwart van de 19e eeuw aanzienlijk uitgebreid. Zo ontstonden in de jaren '70 de eerste melkfabrieken en melkfabriekjes en begon de export van melk, kaas en boter naar met name Engeland en het Roergebied op gang te komen. De kwaliteit van de Nederlandse

zuivelproducten was matig vanwege gesjoemel, gebrek aan hygiëne en zwakke controle van overheidswege.

Het besef onder medici dat de consumptie van onhygiënische, niet behandelde of rauwe koe-melk bijdroeg aan de verspreiding van bacteriële ziekten als tuberculose, leidde rond 1880 tot de oprichting van stedelijke melkinrichtingen, de introductie van de melkslijter en de pasteurisatie van los verkochte melk en flessenmelk.

Bij pasteuriseren worden niet alle micro-organismen vernietigd, maar gereduceerd tot een aanvaardbaar niveau. Met voldoende koeling en consumptie voor de vervaldatum is de kans op ziekte te verwaarlozen. Vanaf 1886 werd deze methode toegepast bij de verwerking van melk. De smaak blijft behouden, in tegenstelling tot sterilisatie waardoor de smaak wordt beïnvloed.

Hoe het begon in Baambrugge

Tijdens de Eerste Wereldoorlog nam de regering diverse maatregelen om de binnenlandse melkvoorziening tegen normale prijzen te garanderen. Door de grote vraag naar zuivelproducten vanuit de oorlogvoerende landen rezen de prijzen de pan uit. Voor de regulering had de Nederlandse regering in het najaar van 1914 voor de verschillende landbouwsectoren Rijks Centrale Bureaus opgericht.

Het overschot van melk dat niet voor consumptie werd gebruikt, werd verwerkt tot kaas en boter.

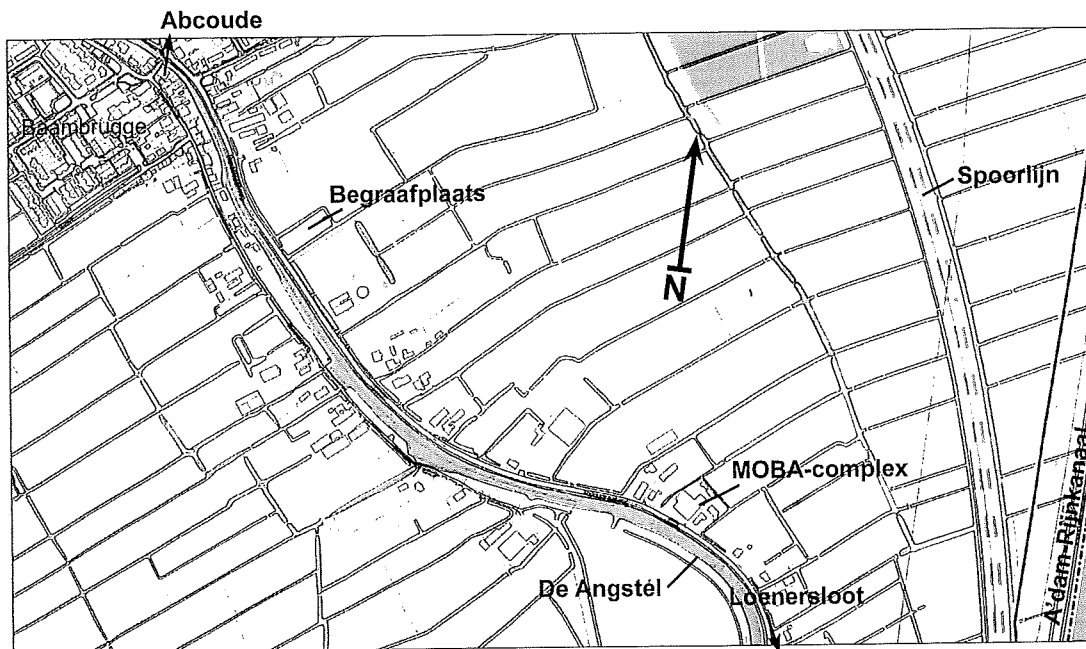

Baambrugge. Melkfabriek „Landlust“.

De eerste melkfabriek Landlust met melktransport per schip

Het MOBA complex in de jaren '20.

Situatie kaart 2016

Jacob Doude van Troostwijk, landeigenaar en van 1909-1916 burgemeester van Loenersloot en Ruwiel, wonende te Nieuwersluis; Cornelis Pieter de Groot, landeigenaar, veehouder en wethouder van Abcoude-Baambrugge; Corne-

Via handelaren gingen deze producten naar de steden, naar Duitsland en Engeland; de belangrijkste exportlanden voor zuivel.

In 1916, midden in de Eerste Wereldoorlog, vatten vier particulieren het plan op om een melkfabriek in Baambrugge op te richten.

Dat was merkwaardig want in dat jaar werd de export van zuivelproducten naar Engeland en Duitsland aan zeer strenge banden gelegd. Er ontstond daardoor een overschot aan kaas, boter en melkpoeder. Dat zou niet lang duren. Het gebrek aan veevoeder en de overstromingen in Waterland in dat jaar dreven de prijs van melk omhoog. Dat was kennelijk voor een aantal kapitaalcrachtige veehouders en landeigenaren reden om in Baambrugge een melkfabriek te vestigen.

Bij Koninklijk Besluit nr. 43 van 6 juli 1916 werd te Baambrugge gevestigd: de Naamloze Vennootschap Fabriek ter bereiding van Zuivelproducten Landlust.

De aandeelhouders waren de heren Mr. Hendrik

lis van Beusekom, veehouder te Baambrugge en Johannes Driessen, zonder beroep te Baambrugge.

Zij participeerden voor respectievelijk 20, 20, 10 en 10 aandelen. De lusten en lasten van de nieuwe NV zouden ingaan op 27 april 1916. Het kapitaal der vennootschap bedroeg f 50.000,-- verdeeld in 100 aandelen van f 500,--.

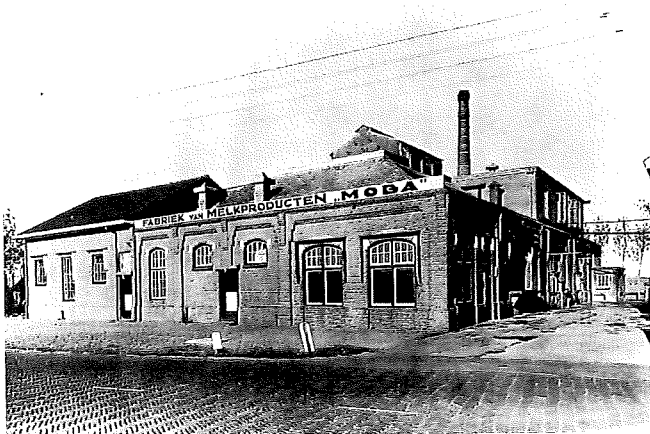
C. P. de Groot brengt in ter volstorting van 16 aandelen: een huis met erf en stal, koetshuis, tuin en boomgaard genaamd Landlust aan de Rijkstraatweg te Baambrugge. Het perceel, groot 34 aren, was op 27 april 1916 door hem gekocht. Het nog te betalen recht op de dertiende penning komt ten laste van de nieuwe NV.

Op 31 juli 1916 verlenen Burgemeester en Wethouders (B&W) van Abcoude Baambrugge (Abc. Ba.) vergunning voor de bouw van de fabriek op de kadastrale sectie A 1645.

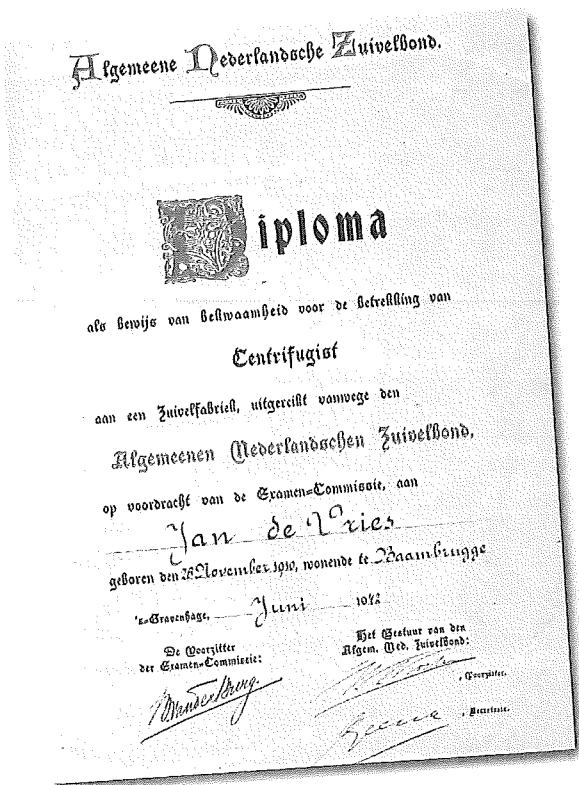
Er moest nog het nodige water door de Angstel stromen voordat de nieuwe fabriek kon worden opgeleverd.

Nodig was een aanlegsteiger in de Angstel en vanaf die steiger een rail naar het fabrieksterrein. Deze laatste voorziening was niet alleen gedacht voor het transport van zuivelproducten per schip, maar ook voordelig voor de aanvoer van bouw-materiaal.

Ook in 1916 was er al een Hinderwet van kracht. In die tijd was er nog geen sprake van een waterleiding. Dus kreeg Dirk van Teeseling, bekend van de Nortonpompen, opdracht een boring te verrichten om na te gaan of er water uit de bodem gehaald zou kunnen worden. Het gemaakte rapport maakt melding van: Twee boringen uitgevoerd tot 37 meter diepte. In het voorjaar 1917 werden er twee grondboringen uitgevoerd. Deze gingen tot 37 meter diep.

De eerste uitbreiding links naast het hoofdgebouw.

Diploma van een van de geschoolde medewerkers bij de MOBA. Jan de Vries, was vanaf 1939 tot 1964 centrifugist in Baambrugge en daarna werkzaam bij de OVV-MOBA in Amsterdam

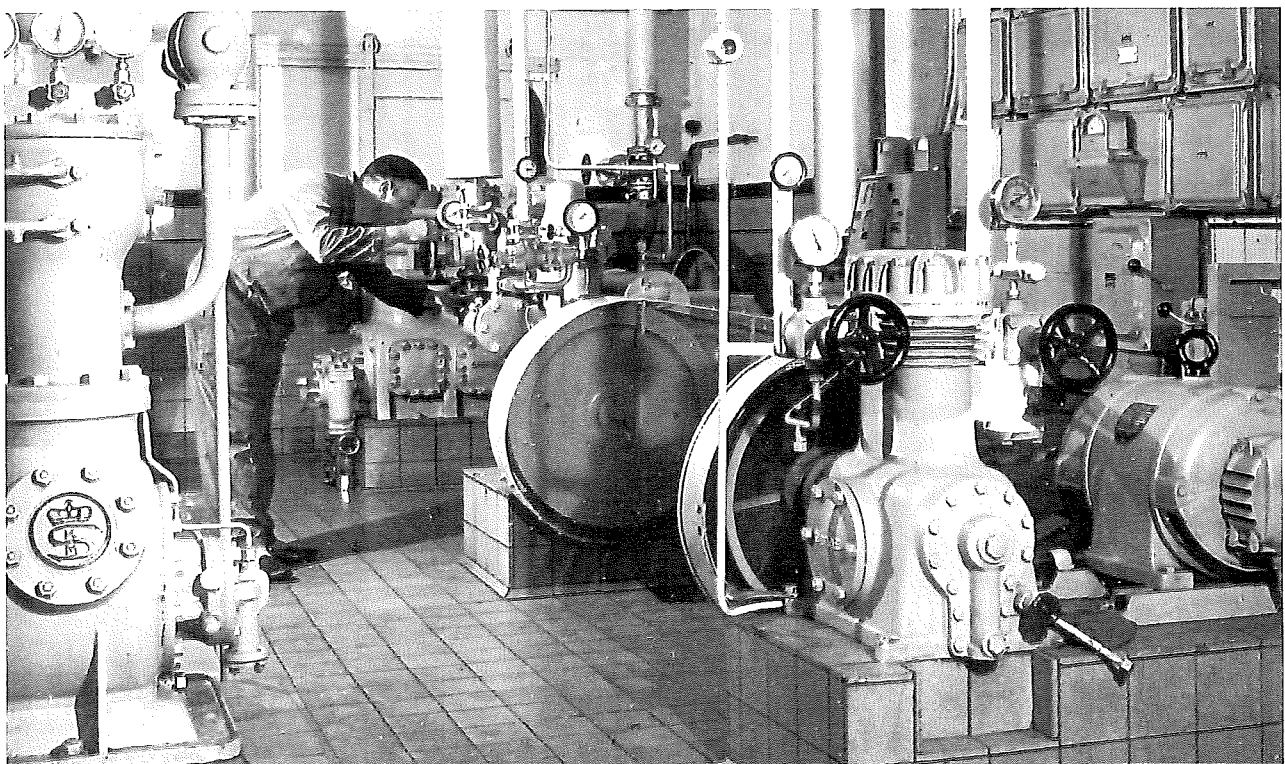
Tot resp. 5 en 7 meter werd klei aangetroffen. Daarna veen. Vanaf 10/12 meter zand in verschillende gradaties. Het water werd chemisch onderzocht en de conclusie was: Blijkens analyse is de chemische samenstelling van dit water niet ideaal. Troebel door ijzer. Bij gebrek aan beter is het na behoorlijke ontijzering en goede filtratie wel bruikbaar. De ontijzering

kan met de gewone hulpmiddelen geschieden wanneer voor een behoorlijk contact en goede filtratie wordt gezorgd. Reuk en smaak zijn gewoon. Het gebruik van ijzeren buizen moet vermeden worden.

Ook moet er gezorgd worden voor een goede zuivering van het afvalwater. Dit mag niet ongezuiverd in de achterliggende sloot worden geloosd. Verontreiniging die voor de volksgezondheid nadelig kan worden geacht moet worden voorkomen.

In mei 1917 wordt de Hinderwetvergunning verleend voor de benodigde stoommachine met ketel en schoorsteen. De gehele melkfabriek moet voor 1 november 1917 in werking zijn!

Jan Driessen is de eerste directeur. Hij wordt opgevolgd door Cornelis van Beek uit Naarden. Inmiddels is de markt voor melkproducten slecht geworden. Na de wereldoorlog was er sprake van een enorme overproductie van melk. Het gevolg was dat de prijzen kelderden. De melkslijters in Amsterdam en de melkfabrieken boden de boeren zulke lagen prijzen dat de boeren zelf weer melk gingen uitventen. Deze koude sanering bracht een aantal overblijvende melkfabrieken ertoe te gaan fuseren tot de VAMI (De Verenigde Amsterdamse Melkinrichtingen). Al met al donkere wolken boven onze Baambrugse melkfabriek.

De machinekamer. Het domein van Alland Griffioen.

In 1923 staat er nog een aardige advertentie ter opwekking in de Telegraaf:
Zuivelfabriek "Landlust" te Baambrugge levert onder garantie en met Rijksmerk ingemaakte boter voor een prijs van f 0,85 per pond, dus wilt u voor den winter goedkoope boter zendt U dan den pot met Schipper Zagt, Singel bij den Munt.

Maar ook deze opwekking kon de fabriek niet meer redden. Op 17 april 1924 werd het faillissement van de zuivelfabriek Landlust te Baambrugge uitgesproken. Albert Hento, directeur van een melkfabriek uit Uithoorn, koopt de failliete boedel op 24 april 1924 voor f 25.400,--. In de akte van koop en verkoop staat keurig omschreven wat de transactie behelst.

De zuivelfabriek genaamd Landlust met bijbehorende machines tot het maken van poeder, gesteriliseerde melk, kaas en boter, huis, stal en koets-huis, tuin en boomgaard te Baambrugge. Sectie A 1645 B Groot 34.00 Mede inbegrepen: Horizontale stoomketel, horizontale stoommachine Dikkers, vrijstaande plunjervoedingspomp, twee Wortington horizontale Duplex stoompompen, schakelbord met geheel electrisch leidingnet, twee sterilisatoren, felsmachine, uitstoomapparaat, poedermachine, voorwarmer poedermolen in twee houten bakken, waterpomp met dubbele aansluiting, motor met drijfwerkje, melkpomp, vier melkbakken, koeler, roomkoeler, homogeniseermachine met leidingenbak, pasteur, centrifuge, voorwarmer, roompasteur, twee kaasbakken met zes persen, waterbakje, boterkneder,

twee Holsteinsche karnen in statief, twee roomzuurbassins, boterwaschbak, melkbak, drupapparaat, laboratoriumgereedschappen, kantoor-kast.

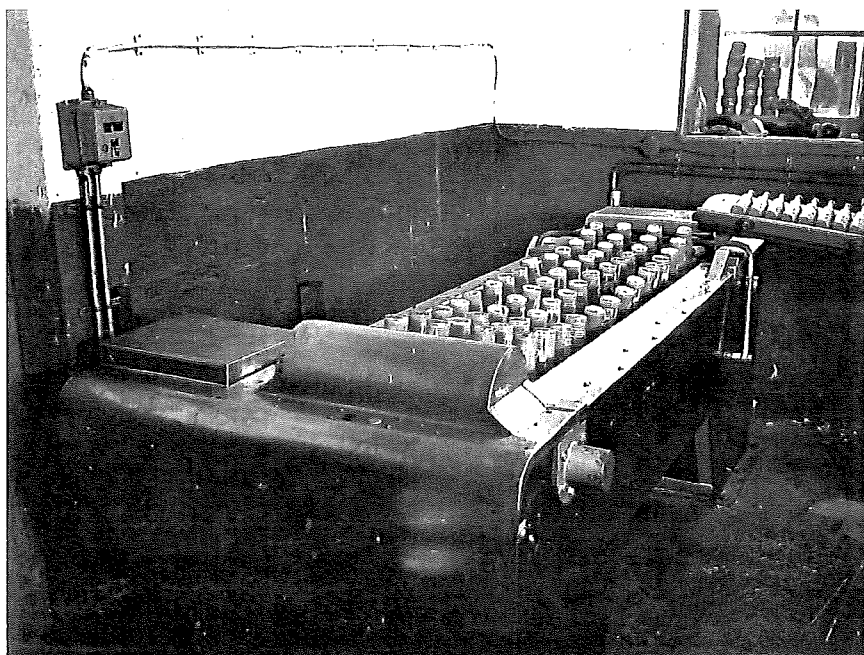
Het lijkt er overigens niet op dat Hento een doorstart wilde maken. Op 30 september van datzelfde jaar gaat het gehele complex voor f 37.500,-- over aan Sake van der Meer, een landbouwer uit het Groningse Marum. Samen met Jan Thiess, directeur van een zuivelfabriek te Marum, wordt een nieuwe start gemaakt. Op 29 november 1924 wordt met het Koninklijk Besluit nr. 58 de bewilliging verkregen om de NV Fabriek van melkproducten MOBA te Baambrugge het licht te laten zien. Deze afkorting staat voor Met Ons Beiden Aangepakt.

Het kapitaal van de vennootschap bedraagt f 250.000,--. Voorlopig worden er 80 aandelen uitgegeven waarvan 10 aandelen door Jan Thiess en 70 aandelen door Sake van der Meer worden volgestort.

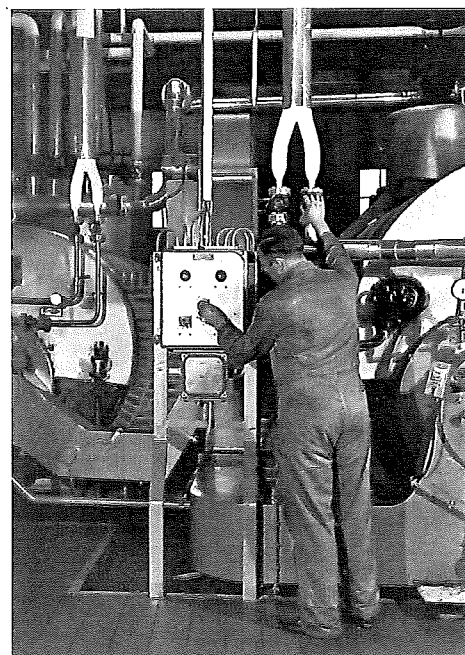
Beide directeuren vestigen zich in Breukelen alwaar zij tot hun dood zullen blijven wonen.

De heren zullen met voortvarendheid te werk gaan. Al snel krijgen zij een telefoonverbinding met de buitenwereld met nummer 3. In augustus 1928 wordt een Hinderwetvergunning verleend voor de installatie van drie elektromotoren.

Met name Jan Thiess timmert aan de weg. Zo houdt hij in 1927 tijdens de algemene voorjaarsvergadering van het Utrechtsch Landbouwge-

De Brico schud-en trilmachine bij de chocomel productie.

Het ketelhuis.

Directie en medewerkers in de jaren vijftig.

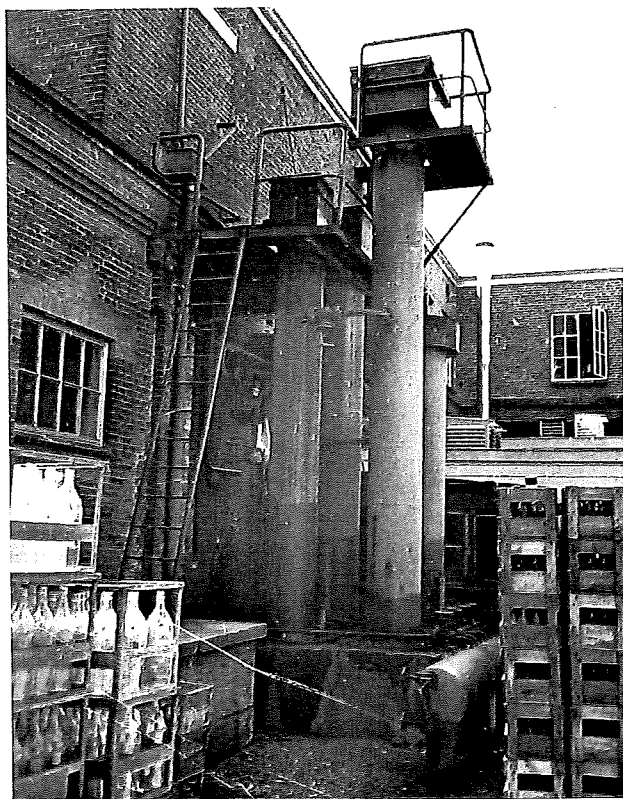
Zittend v.l.n.r. de heren Huisman, Arends, Ada Arens, J. Thiess, S. v.d. Meer, Stienstra, v. Voorthuijsen Sr, Middelste rij: onbekend: A. Fokker, Huub Wering, dienstb. Fam. Arends, Jopie Hoogeveen, Alie Hoogenhout, mevr. Arends, K. Gentenaar, H. Boerstra, B.v.d. Kroef, J. Bisschop, Hillie Veenstra, Van Rijn Sr, J. de Vries, D. v. Gaag, Chr. V. Voorthuijsen en E. Moen. Achterste rij: Gerard Bos, Hr. Pul, H. Kooy, A. Remmink, J. Hensbergen, B. Ekris, Hr. Ouzie, H. Foppes, S. Hienstra, A. Veenstra, W. Remmink, onbek. Melkcontroleur, Jan Veenstra, Jan Ekris, T. Ekris, V. Rijn Jr, A. Hogeveen, H. Timmerman, Th. Ettema, J.v. Wijngaard, P.v. Riet, Ko Kooy en Cor Kroon.

zelschap een lezing over: *Uitbetaling van melk naar hare waarde*. Met de melkcontrole van de koeien in de provincie Utrecht is het maar droevig gesteld. In Friesland staat 2/3 van de koeien onder controle. In Utrecht is dat slechts 4 à 5%! Hij is een sterk voorstander van meer organisatie en voorlichting. Het vetgehalte van de melk moet omhoog, mede om de kaasproductie aan huis te verbeteren en op een hoger plan te brengen. Het melkcontrolestation in Utrecht organiseert in 1928 een wedstrijd in melkwinning voor de winterperiode 1928/1929. Er hebben zich 190

deelnemers aangemeld. Samen met een melkfabriek in Amersfoort en Utrecht zullen zij de prijswinnaars een toeslag van 10 cent per 1000 liter melk geven voor alle in de winter geleverde melk. In oktober 1929 wordt er een kaaskeuring in Utrecht gehouden. De wed. Snoek uit het Gein Noord behoort bij de 21 beste kaasmaaksters in de provincie Utrecht.

De consumptie-ijsproductie

Begin 1934 verkreeg de MOBA vergunning om het fabriekscomplex uit te breiden met een roomijsfabriek. Daarbij werd de lelijke en verouderde voorgevel van het bestaande complex vervangen door een eigentijds, door de Bond Heemschut, goedgekeurd ontwerp. Vanwege het verhoogde elektriciteitsverbruik dat werd verwacht, werd er ook een PUEM transformatiehuisje op het fabrieksterrein geplaatst.

De condensor installatie gebouwd door Brico, Baambrugge

Het gebruik van ijs voor menselijke consumptie was eeuwenlang een elitair gebeuren dat zich in koninklijke en adellijke kringen afspeelde. In de 19e eeuw werd het geserveerd op diners en feesten van de opkomende vermogende burgerstand. Maar ook de gewone burger en arbeider kregen de smaak te pakken. Eind 19e eeuw waren het vooral de banketbakkers in de grote steden die zich toelegden op de bereiding en verkoop van ijs. Een en ander leidde er ruim honderd jaar geleden toe dat deze verkooppunten fors stegen. Niet het minst door de komst van de ijsspecialisten uit Italië. Dat leverde voor de Keuringsdienst van Waren een steeds groter probleem op. De hygiënische omstandigheden en de kwaliteit van de gebruikte grondstoffen vroe-

N.V. MELKINRICHTING O.V.V. - M.O.B.A.

HOOFDKANTOOR: AMSTERDAM - LIJNBAANSGRACHT 231 - TELEFOON 020 - 23 64 63

BAAMBRUGGE - RIJKSSTRAATWEG 109 - TEL. 231
BUSSUM - LANDSTRAAT 33 - TEL. 15019

gen om een betere regulering en controle door de overheid. En zo trad in 1929 het ijsbesluit in werking.

Het bevatte voorschriften omtrent hygiëne, ijsbereiding, ijssamenstelling (onder andere het percentage melkvet) en controle. Het ijs moest voortaan aan bepaalde bacteriologische minimumeisen voldoen en ijsbereiders dienden te beschikken over een hygiënische, specifiek voor de bereiding van ijs toegeruste bereidingsplaats. Ook stelde het besluit het gebruik van ijspoeder verplicht. Ijspoeder bestond uit een mengsel van suiker (meer dan 80%), weipoeder, magere melkpoeder en een zetmeelproduct. Het kon worden samengesteld door de ijsbereiders zelf, door lokale inkoop- en productiecoöperaties of door de suikerindustrie. Het besluit verplichtte elke ijsbereider een vergunning aan te vragen.

Directeur Thiess was de motor achter de ijsfabricage en de marketing van het product. In mei

1934 blijkt dat de productie van het ijs al op gang was. De Directie van de Eerste Schager Melk-Inrichting (E.S.M.I.) was tot de conclusie gekomen dat eigen productie minder profijtlijk zou zijn dan inkoop van een kant en klaar product.

Ze besloot roomijs

in diverse smaken te betrekken van de MOBA in Baambrugge en dat in Schagen te gaan uitventen. Hiertoe schafte men zes wagentjes, twee motorwagens en vier fietswagens aan. Het ijs werd aan de man gebracht onder de naam Pinguin ijs. Een journalist van de Schager Courant bezocht de E.S.M.I. en beschreef de outillage voor de ijsopslag waaruit blijkt dat het om flinke hoeveelheden ging.

De kwaliteit van het ijs tijdens de opslag wordt gewaarborgd in twee ijsconservatoren, elk met een inhoud van 1000 liter. Deze worden automatisch gekoeld door middel van een koelmachine werkend met chloormethyl. Deze koelmachine koelt eerst een spiraal, voorkomend in een pekelpak af, en deze afgekoelde pekelpak op haar beurt weer de in de ruimte bewaarde bekertjes, gevuld met ijs. De koelmachine wordt aangedreven door een 2 P.K. electromotor, de pekelcirculatie wordt bewerkstelligd door een ½ P.K. motor. De gehele installatie werd geleverd door de NV Machinefabriek J. en H.W. v.d. Ploeg te Apeldoorn. Vermeldenswaard is nog dat de bewaarbakken zijn geïsoleerd door een 24 cm dikke isolatieband. Het geheel ziet er keurig uit, de behandeling is in alle opzichten hygiënisch.

In het Jaarboek voor de Zuivelbereiding van 1938 lezen we dat de MOBA zich bezighield met boter, kaas, melkproducten en roomijs.

De oorlogsperiode 1940-1945

Al voor de inval van de Duitsers op 10 mei 1940 was er in Nederland een distributiesysteem voor de voedselvoorziening in oorlogstijd opgezet. Bij het in werking treden van dit systeem bleek al snel dat productie, distributie en consumptie van voedingsmiddelen op grote schaal werden gecentraliseerd. De zelfstandigheid van industrie en landbouw werd drastisch ingeperkt. Nederland werd verdeeld in 560 distributiekringen. Al vrij snel maakten de Duitsers een eind aan de al jarenlang voortslepende discussies over het vetgehalte van consumptiemelk. In november voerde de bezetter het Melkstandarisatiebesluit in.

U proeft de room uit
MOBA-IJS

LEKKERRR
ROOMIJS

In diverse smaken verkrijgbaar.
Verpakt in L., ½ L., en ¼ L.,
- resp. f 0.90, f 0.50 en f 0.30. -

E.S.M.I. OUDESLOTSTR. 61
TELEFOON 55
SCHAGEN

1935 Advertentie van MOBA-IJS in de Schager Courant.
De eerst bekende afbeelding met het beeldmerk Pinguin.

Het vetgehalte moest tussen de 2,45 en 2,55 % bedragen. De melk moest worden gepasteuriseerd. Verkoop van volle, niet gepasteuriseerde melk werd verboden evenals volle melk, 30+ kaas en volvette kaas. Hierin werd Nederland gelijkgeschakeld met Duitsland. Een voordeel was dat met TBC besmette melk niet zo gemakkelijk meer bij de consument op tafel kwam. Een en ander had nogal wat consequenties voor veel melkfabrieken. Zij werden gedwongen tot aanpassingen in de productie en investeringen. Het gevolg is geweest dat het aantal melkfabrieken in de oorlogsperiode fors daalde. In Baambrugge moeten ze ook last gehad hebben van de nieuwe maatregelen. Maar dat weerhield de leiding er niet van om tot 1941 nog een aantal bouwkundige veranderingen en aanpassingen ten uitvoer te brengen.

Op 26 februari 1942 passeert een merkwaardige notariële akte.

De NV Fabrik van Melkproducten MOBA in liquidatie gevestigd geweest te Baambrugge verkoopt aan de beide directeurs Thiess en Van der Meer, tezamen handel drijvende onder de firma: Fabrik van Melkproducten MOBA, de gehele melkfabrik met grond, opstallen en inventaris voor f 83.206,68.

In mei 1942 gaan de beide directeurs Thiess en Van der Meer aan:

Eene vennootschap onder firma: Fabrik van Melkproducten MOBA. Beiden brengen in zijne arbeid en vlijt. Bovendien de zuivelfabrik met bijbehorende gebouwen en daarin aanwezige machines met erf en grond te Baambrugge. Sectie A 2531 B

Het motief voor deze statusverandering is niet-duidelijk.

In september 1944 vinden de geallieerde luchtlandingen bij Renkum en Oosterbeek plaats. De plaatselijke bevolking werd hard getroffen door de gevechten die daar plaatsvonden. Gevolg was dat de plaatselijke bevolking werd geëvacueerd. Een aantal van deze evacués werd ondergebracht bij particulieren in Abcoude en Baambrugge. Er werd alhier een evacuatiecommissie gevormd. De leiding in Baambrugge lag bij J. Ph. Hoogeveen, de dagelijkse leiding bij Jaap van Walbeek. In Abcoude was dat J. Heuvelink in samenwerking met Krien Goes. Boeren werden verzocht de evacués met paard en wagen af te halen bij de kazerne in Nieuwersluis. Vandaar werden

zij naar de MOBA gebracht alwaar ze ontluisd en gewassen werden door het medisch team Baambrugge. Daar beschikte men over stoom dat goed bij de ontsmetting kon worden ingezet. Velen hadden schurft en kregen speciale zalf mee waarmee ze zich verder moesten behandelen. Over het algemeen waren het sociaal zwakke lieden. Velen moesten zelfs van kleding voorzien worden.

In de periode 1944/1945 werd de voedselvoorziening precair. Alles ging met distributie bonnen maar dat was geen garantie dat de benodigde waren dan ook beschikbaar waren. Vanuit de Centrale Keuken in Loenen werd warm voedsel aangevoerd. Slager Jan Otten vertelde dat het voorkwam dat er weken lang geen vlees beschikbaar kwam. Het is dus niet verwonderlijk dat er nogal wat illegaal vlees in omloop kwam. Zo had men bij de MOBA enige varkens die gevoerd werden met de restproducten van de fabrik. Jan Otten is nogal eens te hulp geroepen om deze varkens bij de MOBA te slachten. Hij moest dan ook uitbenen en vleespakketjes samenstellen voor het personeel.

De naoorlogse periode

Eind 1947 slaat de concentratie van melkfabrieken in Nederland ook toe voor de MOBA. De beide eigenaren en vennoten Thiess en Van der Meer besluiten tot een fusie met N.V. Amsterdamse Melkinrichting O.V.V. De Eendracht. De Eendracht produceerde al veertig jaar zuivere melk met smaak in haar fabrik, midden in Amsterdam, naast de Stadsschouwburg. In 1969 vertrok de melkfabrik naar buiten het centrum. Het gebouw is nog steeds in gebruik en bekend onder de naam De Melkweg.

De MOBA zou verdergaan onder de vlag van N.V. Melkinrichting O.V.V.- M.O.B.A. Waarbij de Baambrugse productie locatie als adres kreeg: Rijksstraatweg B 75 bereikbaar onder telefoonnummer: 3

Een halve eeuw losse melk

De allereerste melkflessen, die in de jaren '80 van de 19^e eeuw op de markt verschenen, waren bestemd voor kindervoeding. Deze flessen werden onder hygiënische omstandigheden en streng veterinair toezicht op modelboerderijen gevuld. Zuivelinrichtingen verpakten hun melk bij voorkeur in helder doorschijnende flessen, waarin de consument de melk mooi kon zien. Bruin gekleurd glas hield weliswaar de ultraviolette stralen van het zonlicht tegen en kon de oxida-

Luchtfoto uit de jaren '50

tiesmaak voorkomen, maar werd door consumenten niet gewaardeerd.

Tot in de jaren '50 bleef de losse melk bij de consument echter populair, ondanks het feit dat de melk thuis in eigen kannen moest worden bewaard en voor gebruik moest worden gekookt. Zelfs bij gepasteuriseerde losse melk bleef de kans op besmetting bestaan en was koken noodzakelijk. De voorkeur voor losse melk had alles te maken met de prijs: flessenmelk was eenvoudigweg duurder.

Maar verordeningen die in de grote steden de verkoop van flessenmelk voorschreven, toegenomen welvaart en veranderende opvattingen over voeding zorgden voor steeds meer gebruik van flessenmelk. Ook de melkboeren die de melk nog aan huis bezorgden, schakelden over op flessenmelk.

Probleem van deze vernieuwing vormde wel de kwetsbaarheid, het gewicht en het retourneren van de lege flessen. De industrie zocht naarstig naar een oplossing. Die werd gevonden in de papieren verpakking van melk. Inmiddels rukten de zelfbedieningswinkels voor kruidenierswaren en andere voedingsmiddelen op. Zij juichten de papieren melkverpakking toe. Geen gedoe meer met opslag van lege flessen, breuk en onhy-

giënische toestanden. Midden jaren '60 begon de opmars van deze nieuwe ontwikkeling. Dit had wel gevolgen. De melkfabrieken moesten investeren in dure en snelle verpakkingslijnen. Dit versterkte de aandrang om via fusies tot grotere zuivelondernemingen te komen. Ook onze melkslijters die aan huis bezorgden en ook via hun winkel de melk verkochten, zouden gedoemd zijn te verdwijnen.

Na de oorlog treffen wij in de gemeente Abcoude de volgende melkslijters aan:

- Bluemink aan het Kerkplein
- Henk de Groot aan de Voordijk
- Anna Geijssel in de Hoogstraat
- P.N. Kruiswijk aan de Voordijk
- D. Y. Oussoren aan de Stationsstraat
- Ben de Wildt aan het Zand- en Jaagpad in Baambrugge .

Expansie en verval

Het elan van de wederopbouw in de jaren '50 gaf ook de MOBA de wind in de zeilen.

In 1950 wordt de fietsenstalling gebouwd om het toegenomen aantal werknemers die van buiten de dorpskom kwamen werken een droog zadel te bieden. De flessenberging werd uitgebreid. Een jaar later wordt een stuk grond van de gemeente gekocht. De ruimte voor transformatoren werd

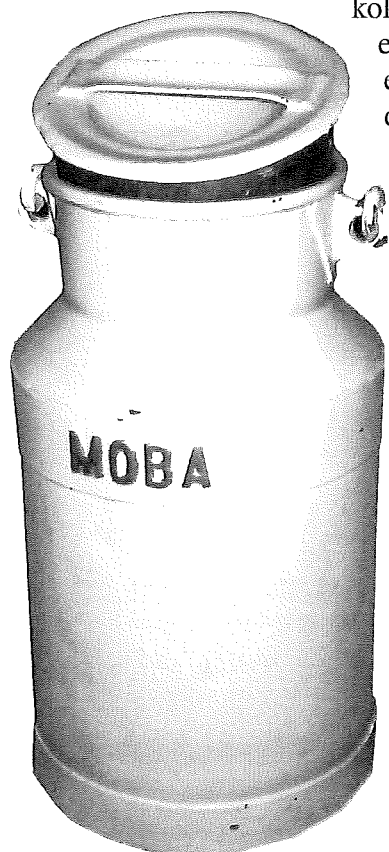
Het voormalige MOBA complex in 2016

Onder: Een melkemmertje zoals in gebruik bij de MOBA.

geschikt gemaakt voor een hoog- en laagspanning installatie en een machine voor het spoelen van de flessen werd geïnstalleerd.

Het Pinguin ijs is samen met de chocomel-productie een succes. De oudere bewoners van onze dorpen kennen nog de namen Van Etten in Abcoude en Henk Scholte in Baambrugge die dit consumptieijs verkochten. Dat ijs zat in een koker op de ijscokar. Onder in de koker konden de verkopers een wafel leggen en met een spatel een dunner of dikkere schijf ijs van de ijskolom separeren en deze afdekken met een tweede wafel. Naarmate de investering groter was werd het tussenliggende ijsje dikker.

De Melfri chocomel werd in aantallen van ongeveer 30.000 flesjes per dag geproduceerd. Het grootste gedeelte werd naar België geëxporteerd. Om te voorkomen dat het product met een chocobezinsel in België zou worden afgeleverd, kreeg de Firma

Brico in Baambrugge de opdracht om een schud- en trilmachine voor de chocomel te leveren.

Het succes van de onderneming had gevolgen. In de uitgave van 7 augustus 1954 van *de Waarheid*, orgaan van de Communistische Partij Nederland (CPN), stond het onderstaande artikel.

Seizoendrukte opgevangen met goedkope krachten.

Er zijn bedrijven, die de seizoendrukte opvangen met deze goedkope werkkrachten. De jeugd doet dikwijls bijna hetzelfde werk als een volwassene en voor veel minder geld.

In Baambrugge werken bijvoorbeeld op de melk- en zuivelfabriek OVV-MOBA in deze vacantieweek acht à tien jongens.

Een jongen van een jaar of vijftien verdient f 15.— tot f 16.— per week. Daarvoor moet hij 48 uur werken, in de meeste gevallen werkzaamheden aan de lopende band. Dikwijls wordt om 8 uur 's morgens begonnen, de dag is dan afgelopen om 5 uur 's middags. Eén of twee keer per week werken de jongens van 's middags 12 uur tot 's avonds een uur of tien. De meesten van deze jeugdige, tijdelijke werkkrachten wonen in Amsterdam; de jongens moeten dus dan nog met de bus naar huis. OVV-MOBA vangt het tekort aan werkkrachten in het zomerseizoen voor een belangrijk deel op met deze goedkope arbeidskrachten. Dat dit bedrijf moeilijk volwassen arbeiders kan krijgen, is begrijpelijk; er worden lonen betaald van bruto f 50.— per week. Slechts degenen, die er al jaren zijn, verdienen wat meer. Doordat hier in de zomer schooljongens werken kan de direc-

tie van OVV-MOBA deze loonpolitiek door blijven voeren. Was dit niet het geval, dan werd zij wel gedwongen, althans in de zomer, goedkope „vacantie-arbeiders” beter te betalen.

De CPN mocht dan wel de vinger op de zere wond willen leggen, maar de schooljongens in Baambrugge waren wat blij dat zij een centje konden verdienen. Lang niet allen kregen in die tijd zakgeld, of te weinig zoals dat een jeugdige klacht van alle tijden is.

Het aantrekken van vaste werkrachten vormde een groeiend probleem. Eerst midden jaren '50 zouden de eerste nieuwbouwwoningen mondjesmaat in Baambrugge worden gebouwd. In 1960 koopt de OVV-MOBA een bouwperceel in het zogenoemde bouwplan Meerzicht in Abcoude. Het is de bedoeling dat vier zogenoemde familie-woningen zouden worden gebouwd. Het project zou niet worden gerealiseerd.

Na het overlijden van de oud-directeur Jan Thiess, op 26 november 1962, wordt de fusie van OVV-MOBA met de Nederlandse Melkunie (NMU) op 4 december 1963 beklonken. De Baambrugse vestiging wordt steeds meer een kleine vis in een grote vijver. De fusie maakt verhoging mogelijk van productie, rentabiliteit en specialisatie.

In de vergadering van commissarissen van 15 juli 1964 wordt gesproken over de bouw van een grote fabriek aan de rand van Amsterdam. Dat zou betekenen dat een aantal productielocaties overbodig zouden gaan worden. In dat lijstje stond ook Baambrugge waar toen 52 werknemers op de loonlijst stonden. Niet dat er geen winst werd gemaakt. In het boekjaar 1963/64 draaide Baambrugge nog met een winst van f 933.359,24. Maar het jaar daarop was de winst met ca. 30% gereduceerd. Hiermede zette de ondergang van de vestiging Baambrugge in. Men schatte dat het nog wel eens 4 a 5 jaar zou kosten om de nieuwe en moderne fabriek in Amsterdam in gebruik te kunnen nemen. De algemeen-directeur van OVV-MOBA, dhr P. Stienstra, die in de directie van de NMU was opgenomen, trok zich in 1965 terug.

De laatste nog levende oud-directeur Sake van der Meer wordt de ondergang van zijn “kindje” bespaard. Hij overleed op 77-jarige leeftijd in Breukelen. Zijn dochter Mintje Antje was de echtgenote van onze toenmalige burgemeester

Een roestvrij stalen ijs-emmer met speciale sluiting.

Jhr. Mr. L.A. Quarles van Ufford.

In oktober 1965 wordt de Sterovita Breukelen opgeslokt. Er wordt geschoven met de productie naar verschillende locaties. De laatste MOBA-directeur Arends is dan al in juni 1965 vertrokken naar een andere vesting van de NMU.

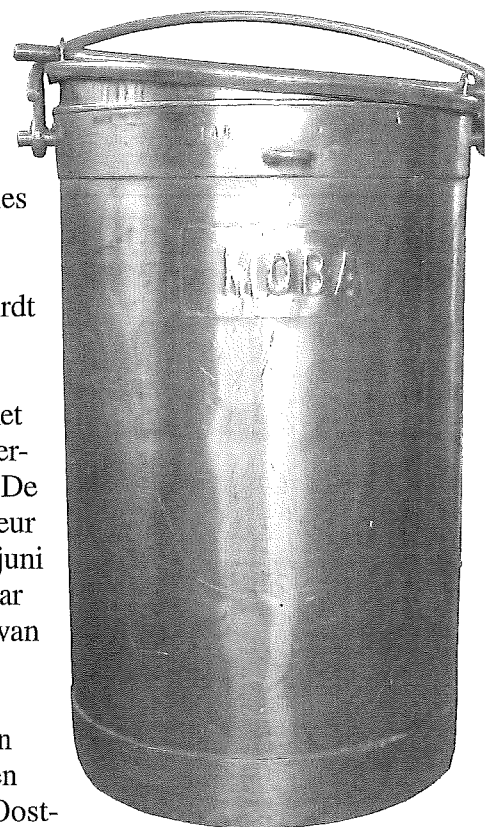
Tussen de bedrijven door ontstond er een probleem met het Oostzijds Waterschap over milieuverontreiniging. Het bleek dat de sloten achter de melkfabriek nogal eens een onnatuurlijke kleur wit hadden. De oorzaak hiervan was de lozing van melkhoudend reinigingswater en soms ook van melk. Met de nodige maatregelen kon de vergunning voor de lozing van afvalwater worden verlengd tot 31 december 1965.

De productie van koffieroom, chocolademelk en gesteriliseerde melk is inmiddels ook verdwenen. Wel wordt er tot het einde nog ijs geproduceerd.

Op 20 januari 1966 wordt het complex verkocht aan de N.V. Chemische wasserij Unicum in Diemen. Een maand later wordt de gehele ijsproductie overgebracht naar Rotterdam. Dat betekende het einde van de MOBA. Maar wanneer het licht bij de MOBA na 50 jaar definitief werd uitgedaan en door wie is de schrijver helaas onbekend.

Wim Timmer
Wtimmer1@cs.com

BRONNEN: LIESBETH VAN DER HORST. "DE MELKQUASTIE" IN ONS AMSTERDAM NR 6 EN 7/8 2003
P. REINDERS EN A. VERNOOIJ ALLES VAN MELK. GESCHIEDENIS VAN DE NEDERLANDSE MELK-INDUSTRIE
NOTULEN B&W ABCOUDE-BAAMBRUGGE
HUA TOEGANG 1294 KADASTER HYPOTHEKEN DEEL 4
WWW.TECHNIEKINNEDERLAND.
FAM. A. GRIFFIOEN TE BAAMBRUGGE
FAM. A. SIEBERT TE BAAMBRUGGE

Het kunstwerk van ... Op een bankje van Thijl Wijdeveld

Ontspannen, een beetje loom ligt zij er bij: de vrouw op het bankje, het beeld van Thijl Wijdeveld dat op 25 oktober 1991 in de nieuw aangelegde wijk Fluitekruid werd onthuld. Ze nodigt als het ware uit om op haar schoot te klimmen. En dat mochten schoolkinderen tot negen jaar bij de onthulling. Een voor een klommen ze op het beeld om een foto te laten maken. Ook was er een ballonwedstrijd georganiseerd. Bij de onthulling werden de ballonnen opgelaten, voorzien van een kaartje met de naam van het kind. Degene wiens ballon het verste kwam, zou een prijs krijgen. Wie de gelukkige was ... dat meldt de historie niet. Maar misschien herinnert iemand van de lezers van de *Angsteltkroniek* zich het gebeuren.

Thijl Michiel Wijdeveld, geboren op 25 augustus 1943 in Zwollerkerspel, groeide op in Amsterdam in een kunstzinnig milieu. Zijn grootvader was Henk Wijdeveld (1885-1987), architect, ontwerper en grafisch vormgever. Thijl volgde eerst de avondopleiding aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Daarna studeerde hij bij Piet Esser, Paul Grégoire en Willem den Ouden aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in de hoofdstad. Thijl Wijdeveld werkt voornamelijk figuratief met een maximum aan expressie en een minimum aan 'anatomische onzin', zoals hijzelf zegt. Zijn *Op een bankje*, dat uit 1986 dateert, getuigt daarvan. Tegenwoordig experimenteert hij ook met het construeren van beelden uit allerlei materiaal zoals ijzer, staal en aluminium. De mens als behuizing van de ziel is het hoofdthema

van zijn werk. Vaak bestaat het resultaat uit twee figuren die op diverse manieren te ensce-neren zijn: ver van elkaar

of dichtbij, nu eens afstandelijkheid dan weer intimiteit uitdrukkend.

Het concept-bestemmingsplan Fluitekruid kwam op 17 april 1986 in de raadscommissie voor ruimtelijke ordening. Ook de bevolking mocht op die avond haar visie erop geven. Het nieuwe woongebied zou een 260-tal woningen omvatten, aansluitend aan Haagwinde-Zilverschoon en de Broekzijdselaan. Vier jaar eerder was een eerste ontwerp van architect Jansen gepresenteerd. De kritiek daarop was toen groot. Die kwam onder meer van de Werkgroep Jongerenhuisvesting De Troffel, die vond dat er te weinig rekening was gehouden met de bestaande woningbehoefte – voor jongeren met name – en dat ook de mogelijkheden voor zonne-energie niet voldoende waren onderzocht. Nadat het bestemmingsplan was aangepast waren de bezwaren nog allerm minst geweken. Allereerst was er kritiek op het feit dat de wijk slechts aan de kant van de Broekzijdselaan werd ontsloten. Ook de bouwhoogte – drie verdiepingen hoog – moest het ontgelden. Niemand in de gemeenteraad vond het een fraai plan – men sprak van een “pijpenla-achtig idee”. Maar men had nu eenmaal de voorkeur gegeven aan zo goedkoop mogelijk wonen.

Hoe het zij – in maart 1988 ging de eerste paal voor 43 koopwoningen en 54 huurwoningen de grond in. Een jaar later volgden de overige woningen die het totaal op 234 brachten. Bij die laatste gebeurtenis toonde wethouder Tike de Haas-Niekerk zich extra verheugd omdat er ondanks het feit dat Abcoude geen groeigemeente was en woningwetwoningen nauwelijks werden toegewezen, toch de mogelijkheid werd geboden een eigen huis te kopen. Daarom was gekozen voor het bouwen met beleggers. In 2011 dreigde de rust van de vrouw op het bankje te worden verstoord. Een kinderdagverblijf had zijn oog op haar plek laten vallen. Maar een bewonerscomité wendde het gevaar af en zij kan dus ongestoord blijven genieten.

BRONNEN: WWW.BEELDHOUWERSCOLLECTIEFABK.NL; VECHT-,AMSTEL- EN RIJNSTREEK 24.4.1986, 9.3.1989, 7.10.1991 EN 31.10.1991

Marijke Carasso-Kok

De vrouw op het bankje houdt de bezoekers van de wijk Fluitekruid goed in de gaten.

